

29 MART SEÇİMLERİ VE KİMLİK SORUNU

Münir Aktolga
Nisan 2009

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	1
TOPLUMSAL İLERLEME BİR MERDİVENİN BASAMAKLARINI ÇIKMAYA BENZER!...2	2
BİR TOPLUMSAL DURUMDAN BİR BAŞKA DURUMA GEÇİŞ ve KİMLİK SORUNU.....4	4
EK:	6
İLERİ bir ADIM ATARKEN ATALET DİRENCİNİ DE HESABA KATMAK GEREKİR. 6	6

GİRİŞ

Önce şunu söyleyelim: 29 Mart Seçimleri, ulusalcı koronun ilân ettiği gibi, “AK Parti’nin düşüşe geçtiğini” falan göstermiyor! Aç tavuk rüyasında darı görürmüş! Ne yani, globalleşmenin bu kadar hızlandığı, Amerika’nın bile değişmek zorunda kaldığı¹ bir dünyada Türkiye’de sular tersine mi akacak!!Bu türden ulusalcı söylemlerle boşuna vakit kaybetmeyelim!!..

Ben size şu kadarını söyleyeyim: Öyle bir dalga geliyor ki dipten yukarıya doğru, bırakınız ulusalcılığa-milliyetçiliğe- geriye dönüş hikâyelerini bir yana, bundan sonra artık ulusalcı-milliyetçi söylemlerle siyaset yapmak bile, daha işin başında, marjinal bir etkinlik olarak kalmaya mahkum olacak..Hele hele, Türkiye gibi, bilgi toplumuna doğru giden bir dünyada medeniyetlerin buluşma noktasındaki bir ülkede..Derya içredirler de deryayı bilmezler sözü boşuna söylenmemiş olsa gerek!..Bana inanmıyorsanız Obama’ya bir kulak verin²!..

E peki o zaman ne oldu 29 Mart’ta da “AK Parti’nin oylarında bir miktar düşme” oldu? CHP, MHP, SP ve DTP deki toparlanmaları nasıl açıklamak gerekecek? Bu yazının konusunu işte bunlar oluşturuyor.

29 Mart seçimleri, özünde, Türkiye toplumunun toplumsal mozaiğini oluşturan kültürel alt-kimlik gruplarının³, büyük bir hızla gelişen kapitalizm karşısındaki duygusal reaksiyonudur. Bir süredir eski varoluş zeminlerini-kimliklerini kaybetme korkusuyla arabanın içinde korkudan sinmiş halde oturan insanlar, ekonomik krizden dolayı yol tıkalı olduğu için arabanın yavaşlamasını da bahane ederek 29 Mart’ta frene basıp arabadan inme isteklerini dile getirmişlerdir⁴. Hızla gelişen kapitalizmle birlikte daha ileri yaşam hedeflerine de ulaşıldığı için, gidişten korksalar da seslerini keserek sürece itirazlarını pek o kadar yükseltmeyen bazı insanlar, sürecin yavaşlamasıyla birlikte, kültürel kimliklerini kaybetme

¹ Gören gözler için tabii! Yoksa insan herşeye bir bahane bulabilir!

² O da dipten gelen bu değişim dalgasının ürünü değil mi..

³ Atatürkçü-laik kesim, Kürtler ve İslamcı kesim...

⁴ Bak, yazının sonundaki Ek...

korkusuna işsiz kalma korkusu da eklenince, “biz zaten bu gidişe güvenmiyorduk, bizim eski aracımız hiç olmazsa daha güvenliydi, vaz geçtik” diyerek frene basmaya-arabadan inmeye çalışmışlardır.

Bütün bunların ne anlama geldiğini daha iyi kavrayabilmek için aslında korku faktörüyle ilgili daha önceki diğer iki yazının da okunması gerekiyor (“Korkunun Nörobiyolojisi” ve “Korku Siyaset İlişkisi”), çünkü bu yazı bir anlamda bunların devamı gibi..

TOPLUMSAL İLERLEME BİR MERDİVENİN BASAMAKLARINI ÇIKMAYA BENZER!..

Evet, toplumsal ilerleme süreci bir merdivenin basamaklarını çıkmaya benziyor. Öyle ki, bu süreçte, belirli bir üretim biçimiyle-ilişkisiyle-belirlenen bir basamaktan-bir toplumsal durumdan- bir başkasına geçilirken, her zaman, bir, mevcut durumu temsil eden vardır, bir de, bir üst basamağa geçişi temsil eden. Her seferinde, bu ikincisi, tıpkı bir merdiveni çıkar gibi ivmeli bir hareketle bir üst basamağa geçişi gerçekleştirmeye çalışırken, mevcut durumu temsil eden-kendi varlık koşullarını ancak o an mevcut olan üretim ilişkileri içinde oluşturabilen-de, bulunduğu mevziyi korumaya çalışarak buna engel olmaya çalışır.

29 Mart Seçimlerini bu açıdan değerlendirmeye çalışırsak karşımıza çıkan tabloyu şöyle okuyabiliriz:

1-Kapitalizmin gelişme süreci varlık koşullarını, dolayısıyla da kültürel alt kimliklerini eski toplumun-üretim ilişkilerinin- içinde yaratabilen birçok insanı kendisine çektiği için, bu insanlar eski durumlarını kaybetme korkusu içinde olsalar da, gelişmekte olan yeni sistemin-ilişkilerin-içinde kendilerine yer bulabildikleri oranda-yeni iş olanakları vs- bu sürece karşı fazla direnmezler; hatta tam tersine onun kitle temelini bile oluştururlar. Mülksüzleşerek köyden kente göç eden köylülerin-ve kent küçük burjuvalarının- (büyük kentlerin varoşlarını dolduran, kendilerine yeni sistem içinde yaşam koşulları arayan insanların) durumu budur. Nitekim bu insanlar, Türkiye’de kapitalizmin gelişme süreci boyunca önce DP’yi, daha sonra AP’yi ve sonra da ANAP’ı ve AK Partiyi destekleyerek bir ölçüde bunların kitle temelini de oluşturmuşlardır.

2-İşler iyi gittiği sürece bu tabloda bir değişiklik olmaz. Ama kapitalizmin gelişme süreci her zaman düz bir çizgi izlemez ki! Özellikle ekonomik kriz anlarında, fabrikaların ardarda kapanmasıyla birlikte, bu insanların içinde buldukları sürece olan güvenleri de sarsılmaya başlar. Evet, kendilerine de bir perspektif sağlayabildiği ölçüde bu yeni süreç hiçte fena değildi, ama görüldüğü gibi gene de ona tam olarak güvenilemezdi. **Bu psikoloji aynen, ileriye doğru ivmelenen bir arabada insanların geriye doğru kaykılmalarına benzer. İnsanlar, ileriye doğru ivmelenen arabayla birlikte kendilerinin de ilerlediğini, daha ileri hedeflere-yaşam düzeylerine-doğru gittiklerini gördükleri sürece bu bir sorun değildir; ama bir an için bile olsa bu umutlarının kararmaya başladığını gördükleri anda işler değişir ve onlar hemen frene basmaya çalışırlar. Ki bu da, toplumsal ilerleme süreci söz konusu olduğu zaman, otomatikman, eski durumu temsil eden hakim sınıfın yeniye karşı olan direnişine güç katar, geçici olarak olsa onun muhalefetini güçlendirir.** İşte, 29 Mart seçimlerine büyük bir ekonomik kriz ortamında giren, üretimin %25 lere varan oranlarda düştüğü Türkiye’de, daha önce, gelişmeyi-büyümeyi temsil eden AK Parti’nin peşine takılan bazı insanları duraklamaya-hatta frene basmaya yönelten (ve de tabii, buna paralel olarak, eski egemenleri umutlandıran) sürecin diyalektiği budur.

3- Peki, Antalya olayını, ya da, başta Diyarbakır olmak üzere Kürt seçmenlerin davranışını, veya dinci-İslamcı SP’nin yükselişini nasıl açıklayacağız?

Aslında burada da gene aynı diyalektikle-korkudan kaynaklanan reaksiyona dayalı bir siyaset anlayışıyla karşı karşıyayız. **Toplumsal olarak bir durumdan bir başka duruma geçilirken, yeni süreçle henüz daha tam olarak bütünleşememiş, henüz daha bu**

sürecin yaratmaya çalıştığı bilişsel bir üst kimliğin içinde kendilerini yeniden üretebilir duruma gelememiş olan insanlar, belirli dönüm noktalarında, eski-duygusal-kültürel alt kimliklerini kaybetme korkusuyla frene basmaya, o ana kadar sahip oldukları şeylere-duygusal değerlere daha sıkı bir şekilde sarılmaya-sahip çıkmaya- çalışırlar.

AK Parti olayını ve Anadolu kapitalizminin gelişme sürecinin ivmesini daha iyi kavrayabilmek için son yıllardaki rakamlara bakmak yeterlidir..Bu süre içinde, üretici güçlerin gelişmesi bakımından Türkiye adeta üçe katlanmıştır. **Öylesine hızlı bir gelişmedir ki bu, Türkiye gibi kültürel bir mozayik olan bir toplumda, bu süre içinde, insanlar zihinsel olarak bu süreci henüz daha hazmeder hale gelememişlerdir. Yani, ekonomik gelişmeyle bilinç arasındaki ilişkide bilinç faktörü çok gerilerde kalmıştır. Bu nedenle, tarihsel-kültürel duygusal alt kimliklerini eski üretim ilişkileri içinde oluşturan insanlar yeni sürecin karşısında adeta yok olma korkusuna kapılmışlar, bu gidişe dur deme ihtiyacını hissetmişlerdir.**

Örneğin bir Antalya olayının nedeni budur. Son derece başarılı, modern bir belediye başkanının yerine insanların Osmanlı artığı çağdışı bir Devlet Sınıfı mensubunu seçmelerinin anlamı budur. Burada verilen oylar daha iyi hizmete, daha iyi yaşam koşullarına falan değildir! Olay, henüz daha, yeni sürecin içinde ürettikleri üst kimliklerinin bilincine varamayan insanların, eskiden beri sahip oldukları kimliklerini kaybetme korkusuyla, eski kabuklarına çekilmeleri-frene basmaları olayıdır.

Ama sadece “Atatürkçü-laikçi” kesim de değil, Türk ya da Kürt, her türlü ulusalcı-milliyetçi ideolojinin etkisi altında olan kesimler için de aynı şey söz konusudur. Kürtleri ele alalım: Daha şurda yakın zamana kadar kürt kelimesini telaffuz etmenin bile yasak olduğu bir ülkede, birden, TRT Şeş’ti, Kürdoloji Enstitüsü’ydü, üniversitelerde Kürtçe Bölümler’di falan gibi bazı dev adımların atılması, kürt milliyetçiliğinin etki alanındaki birçok insanın paniğe kapılmasına neden olmuş, birçok insan, ne oluyoruz, yukardan verilen bu bahşişlerle kimliğimiz elimizden mi alınmak isteniliyor korkusuna kapılmışlardır.

Benzer bir reaksiyonu türk milliyetçiliğinin etki alanı içinde de görüyoruz. Yoksa, bir MHP’nin Mersin’de, Balıkesir’de aldığı oyları nasıl izah edeceksiniz! Bu insanlar da, “ne oluyoruz, demokratikleşme falan derken yoksa ortalık kürtlere mi kalıyor” psikolojisiyle frene basma ihtiyacını duymuşlardır. **Dikkat edin, kapitalizmin gelişmesinin geri kaldığı yerlerde oylar hep eski kültürel kimliklere-duygusal reaksiyonlara, eskiyi muhafaza etmek isteyen zeminlere kayıyor..Yeniyle bütünleşemeyen, onun içinde yerini bulamayan insanlar şu ya da bu biçimde eskiye tutunmaya çalışıyorlar..**

Bırakınız “Atatürkçü-laikleri”, bir kısım kürtleri ve türklere bir yana, Erbakan’cı Selamet Partisi etrafında toplanarak, gelişen kapitalizme karşı, eski konumlarını-dinsel-kültürel kimliklerini kaybetme korkusuyla muhalefet eden kesimlere bile derdini anlatamadı AK Parti..Bütün bunlar hızlı gelişmenin sonuçlarıdır.

Ama sadece “Atatürkçü-laiklerle” bir kısım “kürtler”, ya da “türkler” ve dinci çevreler mi etkilenmiştir bu süreçten? Hayır! AK Parti’nin kendisi de nasibini almıştır bir ölçüde. Ayağı öne doğru ivmelenen arabanın gaz pedalında olan AK Parti, “daha hızlı gelişme”, “daha çok hizmet” derken adeta sürat tutkunu hale gelmiş, bu arada, feedback yaparak, insanların bu süreci ne kadar hazmedebildiklerine hiç dikkat etmemiştir-edememiştir. **Seçimler sırasında Erdoğan’ın olağanüstü bir güçle fırtına gibi ordan oraya koşturmasını getiriniz gözünüzün önüne..Hizmet, hizmet, hizmet..yani üretici güçleri geliştirmek, geliştirmek, geliştirmek..AK Partinin kitlelere verdiği tek mesaj bu olmuştur...Bu mesaj doğrudur aslında ve de ileridir, ama görüldüğü gibi yetmiyor bu işte. Onun, başı çeken lokomotif olarak kitlelere yeni süreci daha iyi anlatabilmesi de gerekiyordu. Yeni üretim ilişkileri içinde yeni bir üst kimliğe sahip olmanın eski kültürel alt kimlikleri kaybetme anlamına gelmeyeceğini daha iyi anlatabilmesi gerekiyordu..Ama bunun için de tabii önce onun kendisinin bu süreci iyi kavraması lazımdı. AK Parti’nin bütün**

bunları-yani ne yaptığını- henüz daha tam olarak kavrayabildiği kanısında değilim ben. Öylesine hızlı bir süreçti ki bu, onlar da anlayamadılar ne olup bittiğini. Sen, daha dün kadar Erbakan'ın kucağında olan insanları al getir, ellerine Menderes'ten Özal'dan kalan bayrağı vererek onları burjuva devriminin yönetici kadrosu yap. Kolay değil böyle bir oluşumu hazmedebilmek!..Bu nedenle, Türkiye'de olup bitenleri kavrayabilmek için, önce, kimin ne yaptığını değil, onları bu sürecin içine çeken oluşumu görebilmek gerekir. Yani yapana değil yaptırana bakmak gerekir önce..

29 Mart seçimi daha ileriye gitmek için bir duraklama, bir durum muhasebesi yapma vesilesi oldu..Ve de görülen o ki, herkes memnun ortaya çıkan sonuçtan! Tabi darbeciler-Ergenekoncular ve de sırtını onlara dayayarak siyaset yapmaya çalışanlar hariç!.

29 Mart, "göbeğini kaşıyan adama" güven duymadıkları için Ergenekon çetelerinden-darbelerden umut bekleyen Atatürkçü-laik kesimleri de umutlandırdı! Hani bir zamanlar "Cumhuriyet Mitingleri" de umutlandırmıştı ya onları, aynen onun gibi! O zaman da, "nasıl olsa demokratik yollarla iktidara geliyoruz" diyerek darbe yapmaktan vazgeçmişlerdi ya, şimdi de gene aynı psikoloji içine girdiler!..Yani, bu açıdan da-demokratik sürecin güçlenmesi açısından da- iyi oldu 29 Mart..Baksanıza, "göbeğini kaşıyan adam" bir anda nasıl sempatik hale geliverdi!!..

4-29 Mart seçimlerinin ileriye yönelik olarak ortaya çıkardığı bir diğer önemli sonuç da, artık bundan sonra Türkiye'de siyasetin, globalleşme sürecinin içinde yer alan ilerlemeci-gelişmeci güçlerle, şu ya da bu nedenle, mevcut durumunu kaybetme korkusuyla bu gidişe karşı çıkan her türlü ulusalcı-milliyetçi-dinci-solcu unsurlar arasındaki mücadeleyle şekilleneceğidir. Aynı şeye-gidişe karşı olmaktan doğan ulusalcı bir cephe var artık ortada. Yani artık, ister "Atatürkçü-laikçi" ol, ister MHP'li, ya da kürt milliyetçisi veya dinci, ya da bu zemin üzerinde "kapitalizme karşı olan" bir "solcu", hiç fark etmeyecek; gelişen kapitalizmin kendilerini tehdit ettiğini düşünen bu kesimler, "düşmanımın düşmanı dostumdur" mantığıyla önümüzdeki dönemde her şart altında kol kola olacaklar!.

Diyeceksiniz ki, bu aslında her zaman böyleydi! Bir 27 Mayıs'ta, bir 12 Mart'ta, bir 12 Eylül döneminde sanki daha mı farklıydı! Doğru, aslında hep böyleydi, ama ayrışma hızlandı! Şimdi artık daha net görülebilir sınırlar..

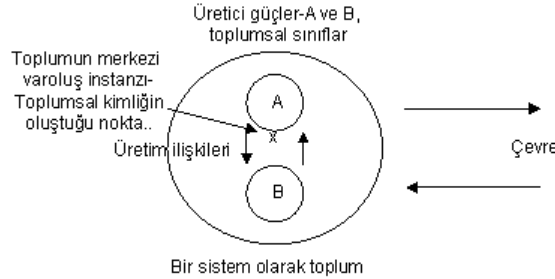
BİR TOPLUMSAL DURUMDAN BİR BAŞKA DURUMA GEÇİŞ VE KİMLİK SORUNU..

Kimlik sorununun özünü, üretim süreci içinde kendi varlığını üretmek-yaratmak oluşturuyor. İnsanlar ve insan toplumları doğa'dan (çevreden) alınan madde-enerjiyi-informasyonu sahip oldukları bilgiyle değerlendirerek işlerken varoluyorlar-belirli bir kimliğe sahip oluyorlar. Doğayı-çevreyi değiştirirken değişmek, üretirken kendini de yaratmaktır işin özü. Bu yüzden, insanların ve toplumların kimliklerini araştırırken ilk sorulacak soru, onların ne ürettikleri ve bunu nasıl ürettikleridir. **Çünkü, üretim faaliyeti, "önceden varolan" insanların, ya da toplumların, daha sonra "kimliklerini-varlıklarını" muhafaza ederek yaptıkları bir "faaliyet" değildir! Üretirken yaratırsın "kendini" de. Ve de yarattıkça da üretirsin..**

Örneğin, kendi ihtiyacı kadarını üretebilen ve bunu da ancak toplumsal bir çabayla başarabilen ilkel komünal bir toplumda esas olan varoluş biçimi, toplumsal varlıktır. Sistemin elementleri olan insanların (komün insanların) bu komünal varlıktan-kimlikten ayrı bireysel bir varlıkları-kimlikleri oluşmaz. Üretim, komün için, komünal olarak yapıldığından, bu sürecin sonunda elde edilen ürün de bütün komüne ait olur. Bireysel sahip olma bilinci ("benim") oluşmadığı için bireysel-toplumsal kimlik de oluşmaz. Komünal mülkiyet- sahip olma duygusu-bilinci ("bizim") komünal varlığın-kimliğin oluşmasını sağlayan temeli oluşturur. Bu kimlik bütün komün üyelerinin varlığını da belirleyen esas çerçeve olur.

Ancak daha sonra, üretici güçlerin gelişmesine paralel olarak, yeni üretim biçimlerinin ve bunlara uygun yeni ilişkilerin ortaya çıkmasıyla birlikte, toplum bir durumdan bir başka

duruma geçerken yeni toplumsal kimlikler de oluşmaya-ortaya çıkmaya başlarlar. Toplumsal tarihsel gelişme sürecini bir merdivenin basamaklarından çıkmaya benzetirsek, bu süreçte merdivenin basamaklarını temsil eden toplumsal durumlar, her seferinde, o anki üretim biçiminin ve ilişkilerinin sonucu olarak ortaya çıkan belirli bir toplumsal varlığa ilişkin belirli bir kimliği temsil ederler.

Merdivenin en alt basamağından-ilkel komünal toplulmdan-itibaren başlayan bu yolculukta, her aşamada, bir durumdan bir başka duruma geçilirken, eski varolan dengeyi-basamağı-üretim ilişkileri sistemini-temsil eden-kendi varlık şartını ancak bu basamağın koşulları içinde üretebilen- güçlerle, bir üst duruma-basamağa-geçişini temsil eden güçler arasındaki mücadele, toplumsal kimlikler arasındaki varoluş kavgası olarak karşımıza çıkar. **Öyle ki, her durumda, bir önceki basamağı temsil eden üretim biçiminin ve üretim ilişkilerinin içinde şekillenen toplumsal yaşam koşullarının-bu koşulların ürünü olan toplumsal kimliğin- bir alt-kültürel kimlik, daha ileri bir üst basamağı temsil eden üretim biçimi ve ilişkileri içinde şekillenen toplumsal yaşam koşullarının ve kimliğin de bir üst kimlik olarak karşımıza çıktığı, kendi içinde kimlik çatışmalarıyla şekillenen bir süreçtir bu.**

Toplumsal-kültürel-alt kimliğimize ilişkin beynimizdeki nöronal programlar, daha doğduğumuz an, hiç farkında olmadan bizi kuşatan, kendimizi içinde bulduğumuz ortamın (ailemiz, çevre) duygusal deneyimler yoluyla, bilinçdışı olarak bize aktardığı (bu çevreyle etkileşerek öğrendiğimiz) tarihsel olarak oluşmuş programlardır. Toplumsal alt kimliği belirleyen bu tarihsel-kültürel bilgilerin muhafaza edildikleri yere de toplumsal hafıza diyoruz biz. Bu bilgiler nesilden nesile aktararak yeni kuşaklara geçerler. Bu anlamda bunlara toplumsal DNA lar gözüyle de bakabiliriz..Alt kimliğimizi oluşturan kültürel varlığımıza ilişkin bilgiler toplumsal genlerimizle kayıt altında tutulan bilinç dışı bilgilerimiz oluyorlar..

Ama, toplumsal ve bireysel kimliğin-kişiliğin oluşmasında, bununla birlikte, o an içinde bulunduğumuz üretim ilişkileri de büyük rol oynarlar. Yaşamı devam ettirme mücadelesinde her zaman yaşanan an esas olduğu için, son tahlilde belirleyici olan da hep bu olur⁵. Çevreden gelen informasyonlar eski tarihsel-toplumsal-kültürel zemine-değerlere göre işlenerek bir "alt kimliğin" oluşmasına neden olurken, bunlar, aynı zamanda, aktüel bilgilerin süzgecinden de geçerek bir "üst kimliğin" oluşmasına da yol açarlar. Ancak, aktüel üretim ilişkilerince temsil edilen bilgiler, içinden çıktıkları daha önceki tarihsel-kültürel bilgileri alt sistemlerde (state'lerde, Zustand'larda) kendi içinde barındırdıklarından, pratikte sanki tek bir informasyon işleme-değerlendirme süreci varmış gibi görünür. Bu yüzden de, normal koşullarda pratikte bir "alt kimlik", "üst kimlik" ikiliği oluşmaz.

Örneğin, aynı fabrikada çalışan biri Türk, biri Laz, biri de Kürt üç işçi arasındaki ilişkide bunların "alt kimlikleri" ilişkiye çeşit-renk-derinlik katan bir zenginlik faktörü olarak ortaya

⁵ Eskiden, kapitalizm öncesi dönemde, bu o kadar önemli değildi. Çünkü, nesiller boyunca hep aynı geleneksel üretim ilişkileriydi hüküm süren..Bu yüzden de, aynı nesil içinde, eskiyle yeni arasındaki çatışma o kadar belirleyici olmuyordu..Kültürel kimlik, hem alt hem de üst kimlik olarak etkinliğini sürdürüyordu..Ama artık öyle değil..Kapitalizmle birlikte herşey hızla değişmeye başladı. Yeni üretim ilişkileri yeni yaşam bilgilerinin-ve de kimliklerin-ortaya çıkmasına neden olunca, eskiyle yeni arasındaki ilişkiler de su yüzüne çıkmaya başladı...

çıkar⁶. Çünkü o an bunların hepsinin de üst-aktüel kimliklerini belirleyen süreç, içinde buldukları üretim ilişkisidir. Ama onlar, bu "işçi olma" varoluş halini ve bilincini oluştururlarken bunu daha önceden sahip oldukları alt kimlik zemini üzerinde gerçekleştireceklerinden, aralarındaki kültürel kimlik farklılıkları ilişkiye renk-zenginlik katan bir derinlik faktörü olarak ortaya çıkar..

Kapitalist bir toplumda, insanların "üst kimliğini" belirleyen bilgi temeli, onların üretim ilişkileri içindeki yerleridir dedik. "Üst kimliği" daima aktüel ekonomik yaşantı birliği belirler yani. Ama tabi, insanlar kendilerini bir anda böyle kapitalist bir toplumun içinde bulmuyorlar ki! Onları, tarihsel gelişimin bu noktasına getiren belirli süreçler vardır. İnsanlar, farklı yollardan, farklı süreçlerin içinden çıkarak geliyorlar bu noktaya. Kapitalist üretim ilişkilerinin üzerine oturduğu zemin bir tarihsel-kültürel mozaiktir yani. Farklı kökenlere-kültürlere sahip, farklı dilleri konuşan insanları birleştiriyor, birlikte yoğuruyor kapitalist ilişkiler.

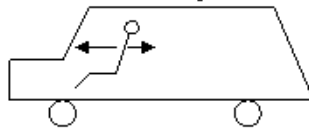
Burada altı çizilmesi gereken nokta şu olmalıdır her halde. Her zaman, yeni üretim ilişkilerinin eski ilişkileri yok edişyle, eskinin içinde oluşan kültürel bilgilerin-alt kimliğin yerine yeni ilişkilerden kaynaklanan yeni bir üst kimliğin geçmesi süresi arasında bir zaman aralığı vardır. **Yani insanlar, yeni üretim ilişkileri içinde biraraya gelerek bir üst kimliğin oluşmasına neden olurlarken, öyle hemen eski kültürel-alt kimliklerini-isteseler de-bir yana bırakamazlar. Çünkü yeni bilgileri kayıt altına alan yeni sinapslar eskinin içinden çıkarak onun üzerine inşaa edileceklerinden, uzun bir süre yeni sinapslar aktif hale gelirken, otomatikman, bununla birlikte eskileri de aktif hale gelirler.** Eskinin yeninin içindeki varlığını kaybetmesi, yeni bilgilerin artık biliç dışı sahip olunan bir kültür haline gelmelerine paralel olarak gerçekleşir. Bir örnek mi istiyorsunuz, alın iki toplumu-Türkiye'yi ve örneğin Almanya'yı, ya da herhangi bir gelişmiş Batı toplumunu karşılaştırın. Bu ikincilerde kapitalist üst kimlik artık bir kültürel kimlik haline de geldiğinden, bu toplumlarda yaşayan insanlar eski kapitalizm öncesi kültürel kimliklerini tamamen unutmuşlardır. Ama bizde öyle değil işte! Daha yeni yeni bir üst kimliğin oluştuğu bir süreçte, bununla birlikte bütün diğer alt kimlikler de henüz daha aktif haldedirler. Evet herkes belki aynı yoğurdu yemekte, ama bizde henüz daha "her yiğidin kendine özgü bir yoğurt yeyişi vardır"!

EK:

İLERİ BİR ADIM ATARKEN ATALET DİRENCİNİ DE HESABA KATMAK GEREKİR..

Bir informasyon işleme sisteminin nasıl çalıştığını, bir durumdan bir başka duruma nasıl geçildiğini daha iyi kavrayabilmek için daha önce ele aldığımızı bir örneği gözününe getirelim:

Öne doğru gaz verilince arabanın içinde oturmakta olan insanın üzerine bir kuvvetle etkide bulunulmuş olur.

Arabanın içinde oturmakta olan insan ise o an atalet direnciyle buna karşı koyarak. Geriye doğru itildiğini hisseder.

Şekilde "İlk durum" arabanın hareketsiz hali olsun. İkinci durum, arabanın saatte 20 km. hızla, 3. durum da saatte 50 km. hızla gittiği aşamalarıdır (böyle kabul ediyoruz). Son

⁶ Bütün bunların ne anlama geldiğini sekiz yıl süren Almanya'daki işçilik sürecimde bizzat yaşadım ben..Aynı işyerinde, alt kimlikleri türk, alman, yugoslav, arnavut, italyan olan birçok insanla senelerce birlikte işçi olarak çalıştık. Bu süre içinde geldiğimiz yerlerden-kültürel kimliklerimizden dolayı da aramızda hiçbir sorun olmadı; beraberce yedik içtik, grevlere gittik..bu arada kimse diğerinin alt kimliğini düşünmedi..Aramızdaki kültürel farklılıklar, "sözde değil özde" zenginliğimiz oldu bizim hep..

durumda da arabanın 90 kilometre hıza eriştiğini düşünürüz. Araba ilk durumdayken, gaz vererek onu ikinci duruma çıkarmaya çalıştığınız zaman, bu, arabanın içinde oturmakta olan (mevcut durumu-atalet halini- temsil eden) bir insan için, onun üzerine-öne doğru bir kuvvetin etkide bulunması anlamına gelir. Ki o da, buna bağlı olarak , buna zıt bir “kuvvetle” (aslında bu gerçek bir kuvvet değildir, atalet direncidir) geriye doğru itildiğini hisseder. Ama araba 20 km.lik sabit bir hıza eriştiği zaman bu kuvvetlerin ikisi de bir anda ortadan kaybolurlar. Çünkü artık yeni bir denge kurulmuştur. Erişilen bu yeni “durumda” araba ve arabanın içinde oturmakta olan insan herhangi bir kuvvetin etkisi altında olmaksızın yollarına devam ederler..